

SON SÜNGERCİ / sinopsis

1960'larda Bodrumlu süngerciler Çanakkale Boğazı'ndan İskenderun'a, Kıbrıs'a, Kuzey Afrika kıyılarına kadar uzanan seferler düzenleyip, canları pahasına deniz dibinden sünger çıkarırlardı. Sünger seferleri 4-5 ay sürer, sevenleri denizcilerin yolunu hem merak hem de gururla beklerdi. Ama aylar süren seferden vurgunla dönenler hatta hiç dönemeyenler olurdu. Seferde hayatını kaybedenler ilk kara parçasına gömülür; onlardan geriye birkaç parçalanmış giysi gelirdi. Dönebilenler arasındaysa kimin en çok sünger çıkardığı konusunda tatlı bir rekabet yaşanır. Kıyıya her dönüşte sevinç ve hüznü dolu kavuşmalar yaşanır... Hem denizciler hem sevenleri, belki de bir dahaki seferden dönüş olmayacağını bile bile yine denize çıkmak için gün sayarlardı. Dönemin en verimli ekmek kapısıydı sünger. Korkusuz denizcilerin de diğer adı...

Hikayemiz yaşlı bir sünger avcısının geçmişine dönüş hikayesidir. 60'lı yaşlarına meydan okuyup, denizden ve hayattan kopmayan süngerci, yaşayan son Türk ve Yunanlı süngercilerin hikayesini dillendirir. Eski kurtlar, denizin altını üstüne getirecek, kah Bodrum açıklarında kah Kalimnos kıyılarında hatıralarındaki sünger tarlalarını ziyaret edecek. Sünger işini öğrendikleri ve bir zamanlar çalıştıkları Ege'de bu geleneği yaşatmaya çalışan eski kurtlarla buluşacaklar. Yine sünger çıkaracak, sünger hikayelerini, vurgun acılarını, kaybettikleri arkadaşlarını, en büyük süngerlerini anlatacaklar. İkinci baharlarında, denize ve günümüzün denizcilerine eski kurtların anılarını, kaybolmak üzere olan sünger kültürünü fısıldayacaklar. Hep hatırlansın, unutulmasın diye...

SON SÜNGERCİ / tretman

Bodrum...

Turkuaz denizi, kalesi, eğlence hayatı, aşklarıyla bir hayal dünyası...

Bodrum limanından kimi dalışa kimi mavi yolculuğa yüzlerce irili ufaklı tekne ve gulet demir alır her gün. Çoğu tatil, eğlence amaçlıdır.

Ama eskiden böyle değildi, bugünlerin tatlı rüyası mavi yolculuk rotaları; süngercilerin ekmek seferlerinde keşfedilmişti. Arşiv görüntüleriyle bundan 50 yıl öncesine gideceğiz...

Turistlerin, kalabalıkların olmadığı küçük bir köy Bodrum...

Limanında develerin dolaştığı, damlarında süngerlerin kurutulduğu...

Boşa denize çıkılmadığı zamanlar... Deniz, eğlence dünyası değil; ekmek teknesiydi...

Sünger tüm bölgenin en önemli, prestijli geçim kaynağı; yarattığı ekonomiyle göz bebeğiydi.

O günlerin usta sünger avcıları 1960'larda sefere çıkarken biz de bugün yaşayan son süngercilerle sefere çıkacağız...

Paralel kurgu ve flashback tekniği film boyunca arşiv görüntüleri ve fotoğraflarla uygulanarak 1960'lardan günümüze köprü oluşturacak.

- Bugün -

Limandan ayrılan bir süngerci teknesinden günümüze geçiş.

Limandan demir alan Aksona teknesi Bodrum'un hala süngercilik yapabilecek donanıma sahip yegane teknesi. Anılar ve umutlarla yol alıyor. Yolcuları da diğer teknelerden farklı. Yaş ortalaması hayli yüksek; kurt denizciler güvertesinde... Her biri eski bir can dostunu kucaklar gibi denize çıkıyor. Gözlerinde umut, en iyi bildikleri işi yapmak üzere denize çıkmanın gururu yüzlerinde.

Süngercilerin denize dalan gözlerinden sualtı arşiv görüntülerine geçiş...

Forma dalgıçların sualtında sünger arama – çıkarma görüntüleri...

Yıllar sonra sünger avına çıkmanın heyecanı ile ilk demir, eskiden bilinen bir sünger tarlasına atılır. Kurt denizci(ler), yeni tekniklerle dalışa geçer. Hazırlıklar ve dalış sırasında eskiyle yeni; bugünle dün anlatılır...

Sualtı ayrı bir dünyadır ve insanoğlunun içinde hep merak uyandırmıştır. Bu merak beraberinde keşifler de getirmiştir. Dalış sırasında efsanevi kaptanlar anılır; aynalı sandalla dip taramaları, kangava tekneleri, forma dalgıçlar ve derinlerin korkusuz dalgıçları mancornalar anı defterlerinden çıkarılır...

Her sünger seferine doğumu bekler gibi büyük bir heyecan, endişe ve umutla hazırlanırdı. Nisan'da dualarla, bilinmeze dümen tutardı tekneler. Sünger seferleri sırasında aynı tekneyi paylaşan denizciler aylar süren bir kader arkadaşlığı da yaşarlardı. Efsane kaptanlar dağarcıklarındaki sünger tarlalarını diğerlerinden saklamak için türlü numaralar çevirirdi. Suyu giren her dalgıç ekmek parası peşindeydi. Hep daha derine, daha büyük, daha çok süngereydi yolculuk.

Bugün denize çıkan eski süngercilerin gözleri buğulanır anıları tazelerken; tatsız hatıralar kayıplarda vardır...

Deniz, nice kıymetli dostları, yoldaşları kopardı onlardan... Kaybedilen arkadaşlar ya yine denize verildi ya da en yakın kara parçasına emanet edildi. Ekim ayı denizci aileleri için gözlerin denizden ayrılmadığı; gece-gündüz sevilenlerin beklendiği bir zaman dilimiydi. Nice başarılı denizci seferden vurgun yiyerek dönerdi. Kıyılarda, sağ salim dönebilenlerin buruk sevinci, kayıp yakınlarının feryadına karışırdı. Her yıl...

Sünger avcılarının eşleri, aileleri ve dostları ile yapılacak röportajlar, süngercilerden geriye kalan eşyalar ve fotoğraf albümleriyle zenginleştirilerek tanıklıklar izleyiciye bire bir aktarılacaktır.

Sünger avcılarımız da kendi anılarını aktararak yine dalış yapar, eski tarlaların kiminden eli boş kiminden gururla dönerler. Günümüzün gelişmiş dalış teknikleri, sünger avcılığının eski risklerini azaltmış durumda. Ancak artık sünger seferleri düzenlenmiyor. Sünger avcılığı ve onun etrafında gelişen sosyal ve ekonomik çevre ile süngercilik kültürü de yok olmaya yüz tutmuş durumda. Bir zamanların pek çok kıyı köyünün yegane geçim kaynağıydı oysa. Sağ kalan bir avuç denizcinin belleğinde ve anılarında kayıtlı tüm yaşananlar.

Belgeselde eski sünger tarlalarına dalışlar yapılacak ve denizcilerimiz hafıza kayıtlarını bizimle paylaşacak. Yapılacak sualtı çekimleriyle sualtında süngeri nasıl tanıyacağımız ve nasıl toplandığı gösterilecek. Süngerin derinlerden çıkarıp, kara-sümüksü bir tabakayla kaplı bu deniz hayvanını yıkanıp temizleyip işlevsel hale getirilişine şahit olacağız. Dalgıçlar, en iyi bildikleri, en sevdikleri işi belki de son kez yapacaklar. Paylaştıkları, öğrettikleri, yaşadıkları onlardan bize aktarılacak. Akıllardan belgesele taşınacak.

Geçmişe, anılara, tutkulara yapılan yolculuk günümüzde hala bu geleneği yaşatan Kalimnos adasında sona erecek. Kalimnos, süngerciliğin hep anavatanı olmuş adeta. Süngercilik geleneği devam etmese de kültürünü yaşatmak için müzesi kurulmuş, düzenlenen festivalle meraklılara eski teknikler gösterilip deneme şansı veriliyor. Denizcilerimiz de, 50 yıl önceki tekniklerini burada yeniden uygulama fırsatı yakalayacaklar.

SON SÜNGERCİ / yaklaşım:

Belgesel, Bodrum'dan demir alan bir süngerciler teknesiyle başlar. Tekne, hayattaki son süngercileri, son sünger seferine taşımaktadır. İzleyici süngercilerin gündelik hayatının, kaygıları, sevinçleri, üzüntüleri ve zorluklarının bir parçası olur. Tıpkı eskiden olduğu gibi bir yandan dalışlar yapılır, bir yandan yemekler pişirilir. Çıkarılan süngerlere yüzeyde uygulanan işlemler uygulamalı anlatılır. Süngerler yıkanır, asılıp, kurutulur. Püf noktaları izleyiciyle paylaşılır.

Kamera süngercinin elinde, gözünde hayatının tam içindedir. Mekan deniz ve teknedir. Denizin gece-gündüz farklı güzellikleri; yakamozu, dalgası, sütlimanı yaşanır. Denizin günün ilk ışıklarıyla yıkanması gözlemlenir. Süngercilerin yaşamı, bugünün çekimleri ve arşiv sualtı, su üstü görüntüleri ve fotoğraflarla anlatılır. Süngerciler anılarını kameraya değil; birbirlerine anlatır, zaman zaman eskiyi yad ederek kendi kendilerine konuşur. Yapım, HD su altı kamerası ve full HD su üstü kamerayla gerçekleştirilir. Kahramanlar kamerayı arkadaşlarından biri olarak algılar. Ona konuşur. Çekimler klasik röportaj tekniğinden uzak olacaktır. Belgeselin tamamına hareketli çekimler hakim olacaktır. Sabit karelerden uzak durulacaktır.

Ekip sadece Kalimnos'ta karaya çıkacaktır. Burada da hareketli çekimlerle, eski sünger dalış teknikleri denenecektir. Belgesel, forma dalgıçlara özgü kıyafetleri giyen son süngercilerimizin son sünger dalışıyla sualtında biter.